

“Biz bu direnişleri birleştiremezsek asla başaramayız”

HESlere, taş ocaklarına, çimento fabrikalarına karşı direniş sürdüren beldelerden birisi de Trabzon’un Tonya ilçesi... Geçtiğimiz Ağustos’ta Livalobo vadisinde kurulması planlanan çimento fabrikasını durduran Tonyalılar, hemen her vadiye yapılması planlanan HES ve taş ocakları yüzünden direnişlerine devam ediyor... Tonya’da direnişin içinde yer alan Nigar Fettahoğlu ile görüştük...

Tonya Trabzon’un pek çok yerinden farklı refleksleri olan bir yer...

Evet biraz öyle. Ancak bunu görmek şu günlerde biraz zor. AKP iktidarı süresince o yönümüzü çok kaybettik. Burası eğitim düzeyi çok yüksek bir yer. Öncesinde geçimini sadece tarım ve hayvancılıkla, yaylacılıkla sağlamaya çalışan bir halktı. Toprağı-mız da az. Başka yerlerde ticaret yapılabilir, başka işlerde çalışabilecekken biz okuduk. Başka çaremiz yoktu çünkü. O yüzden burada gurbetçilik çok var. Gurbete gidenler de buraya bir takım yenilikler getirdi. Almanya’dan, İsviçre, Hollanda, Belçika’dan... Türkiye’nin de bir çok yerine... İstanbul, Ankara, İzmir’e çok fazla insan vermişiz. İşte Tonya’nın farklılığı buradan geliyor.

Biraz sahipsiz dağların arasında kalakalmış, garip bir yapısı var Tonya’nın. Sanki kendi kendinize gibisiniz. Örneği heyelandan sora yolu da bir aydır açmamışlar sanırım?

Biz zaten hükümsüz yaşıyorduk, seçimlerin dışında hiç hatırlanmadık. “Bunlar ne yer, ne içer, nasıl yaşarlar?” diye soran yok. Hiçbir hükümetin böyle bir yaklaşımı olmadı. Dolayısıyla biz hep kendi kendimize yaşadık, artık onlardan da bir beklentimiz yok. Tonya değil de başka bir ilçe olsa yolu kapayan heyelan şimdiye çoktan temizlenirdi. Doğrusu da bu zaten.

Ayrıca burası heyelan bölgesi olduğu için karşı çıkıyoruz taş ocaklarına, HES’lere, çimento fabrikasına. Burayla oynamaya gelmez, dokunsan yıkılacak başımıza. Buraya 16 taş ocağı açmayı, bilmem kaç tane HES yapmayı düşünüyorlar. Yani Türkçesi “Burası bizim için iyi bir rant alanı, siz de defolun gidin zaten 3-5 kişisiniz bir işe yaramazsınız...” diyorlar.

Nigar FETTAHOĞLU

Şimdiye kadar Tonya hiç hatırlanmadı da, işin ucunda paraya dönüştürecek bir şeyler olunca Tonya hatırlandı! Şimdi bizim malımızı, canımızı yok sayıyorlar. Biz de başka yapacak bir şeyimiz olmadığı için direnmeyi tercih ettik ve şimdi onu yapıyoruz.

Peki direnişte kadınların yeri nedir?

Kadınlar direnişin başından beri var ve çok önemliler. Burada kadın hakimdir çünkü örneğin tarlaları onlar kullanıyor. Kocaları gurbette olunca eğitimi ve erkeklerin yaptığı-yapacağı her işi onlar üstleniyor. En önde onlar gidiyor çünkü birinci derecede onların elindeki imkanlar gidiyor. O yüzden direniyorlar. Bir de çoluk çocuklarından eşlerinden daha önde dururlar, bir şey olacaksa – bir zarar geleceksen- önce kendilerine olsun diye. Korumak için...

Eskiden burada bir takım kan davası vardı... toprak az olduğu için toprak davası olayları oldu çok canımız gitti. Biz lise yıllarında, 76-77 yıllarında “Kan Davası-

na Son” mitingi yaptık. Kan davası güdenleri günlük hayattan dışladık, ondan sonra gelen gençlik asla bu olaylara izin vermedi.

Tonya’da devrimcilerin rolü çok büyüktür. Sosyal yapılanmada, direnmede, örgütlenmede, bilinçlenmede. Kısıtlı imkanlarımızla çok şeyler başardık; paneller, mitingler, eylemler, mahkemeler....

(Röportajı Tonya’nın pazarında yürüken yapıyoruz ve kadınlara rastlıyoruz. Sohbeti karışıyorlar gülererek. Pazar günü Trabzon’da yapılacak olan mitinge gelip gelmeyeceklerini soruyorum.)

Nurev Oğuz: Elbette geleceğiz. En önde. Köyüm için, sağlığım için, sağlığımız için her yere giderim. Bizim köyümüzden başka bir yerimiz yok. Burası gitti mi yapacak bişey kalmaz. Aç kalırız...

Tonya’nın bu “direnme” kültürü “Zonguldak Madenleri”nde palazlandı diyebilir miyiz?

Evet. Biz Zonguldak’a çok canlar verdik. İnsanlar iş bulamayınca Zonguldak’a gidiyordu, madene giriyordu. Madenden gelen cenazemiz oldu. Yılları hatırlamadığım bir zaman 10 cenaze birden gelmişti Zonguldak’tan. Bu benim yaşadığım/hatırladığım bir zamanda oldu. Bir de öncesi var. Madenlerde kaybettiklerimizin acısı bizde her zaman duruyor. Şu anda da madende ölülerimiz olduğu zaman, o acıyı biz de hissediyoruz. Madene girmek ne demek, o evin bir üyesi çocuklarını, ailesini kurtarmak için canını feda ediyor demek. Madenci aileleri de o parayı yerken mutlu olamıyor, her zaman bir burukluk oluyor, bizim için gitti öldü ve bize bu imkanı sağladı diye.

Diğer yerel mücadeleler ile ilişkiniz var mı?

Biz bu direnişleri birleştiremezsek asla başaramayız. Şu an Yırca’da zeytin ağaçlarını kesiyorlar ve ben istiyorum ki orada direnenlere takviye kuvvet yollayalım. Sadece ağaçların değil bizim köklerimizimize de girdiler ve bize yaşama hakkı tanımıyorlar. Herşeyi para olarak görüyorlar. Direnmekten başka çaremiz yok, bu nedenle direnenleri de yalnız bırakmamak gerekiyor. Platformdan insanlar olarak parasal durumlarımız el verdiği ölçüde eylemlere gitmeye çalışıyoruz. Her yerdeki Artvin’e, Sinop’ta Nükleer Santral eylemlerine gidiyoruz. Bunu genişletmemiz ve geliştirmemiz lazım. Aksi halde başaramayız.

Tonya’da HES’i kabul edenler ve etmeyenler gibi bir karşıtlık oldu mu?

Başta olacak gibi oldu. Biz buna imkan vermedik. Önce muhtarlarla görüştük.

Bu işin zararlarını bilimsel olarak anlatmak için profesörlerden, hocalardan yardım aldık. Özellikle Beyza hocamız (Beyza Üstün) bize çok büyük katkılarda bulundu. İşini gücünü bırakarak defalarca yardımımıza geldi. Şekillerle, fimlerle, bilimsel verilerle bilgilerini halka sundu. Hatta biz şirketlere HES’leri, çimento fabrikasını, taş ocaklarını savunacak profesörleriniz varsa onlar da buyursun gelsin, bizi bilgilendirsin dedik. Ama kimse gelmedi. Ve halk bu talebimizi ve talebimizin karşılığında kimsenin gelmediğini biliyor. Dolayısıyla biz devreden çıkmış olduk. Halk doğrudan bilimsel kaynaklarla muhatap oldu. Bu işin sağı solu yok. Sağcısı da zehirleniyor solcusu da. İşin ehli profesörler gelip bilimsel olarak anlatınca, halk o zaman siyasi olarak olaya bakmadığımızı anladı. Sarıklı adamlarla, solcu adamlarla kadınlarla bir arada eyleme gidiyoruz. Toplantılara katılıyorlar, eylemlere gidiyorlar.

Tonya Çevre Platformu olarak halka açık bir şekilde yapılan toplantılarda konular artısı-eksisine göre tartışılıyor ve halk ortak kararlar alıyor, bu kararlara uyuluyor. Son olarak “Tonya Çevre Platformu” hakkında bilgi verebilir misiniz?

Platform ilk kez HES’lere karşı mücadele yürütmek amacıyla kuruldu. DEKAP ile birlikte çalışmalarımızı birleştirdik. Çimento fabrikası işin içine girince Çevre Platformu olduk. HES mücadelesi süreci ile birlikte yaklaşık 6 yıldır bu işin içindeyiz. 2 yıl bilfiil, geceli gündüzlü bu taş ocakları ve çimento fabrikası ile uğraşıyoruz. Mahkemeleri kazanıyoruz, ÇED raporlarını iptal ettiriyoruz yeniden hazırlayıp geliyorlar. Bir yandan kendi tanımadıkları hukuk ile mücadele ederken, bir yandan da sokak mücadelesini sürdürüyoruz ve sürdürmeye de deva edeceğiz.

Röportaj için çok teşekkür ederim.

